

גאוגרפיה (802)**<http://geography.huji.ac.il>**

פרופ' דניאל פלונשטיין ראש המחלקה טל' 588-3343
גב' שלי עמיר רכזת המחלקה טל' 588-3019

מורי המחלקה לגאוגרפיה:

(שבתון סמסטר א')	ד"ר רן אהרנסון
(שבתון סמסטר א')	פרופ' רוני אלנבלום
	ד"ר עמית טובי
(שבתון)	ד"ר גלית כהן-בלנקשטיין
	פרופ' נעם לוי
	ד"ר אמילי סילברמן
	פרופ' ערן פייטלסון
	פרופ' איתי פישהנדלר
	פרופ' סיגל קפלן
	פרופ' ריכב רובין
	ד"ר גלעד רוזן
	פרופ' ערן רוזין
	פרופ' נעם שובל

אמריטי:

פרופ' יהושע בן-אריה
 פרופ' עמירם גונן
 פרופ' אורי דיין
 פרופ' שלמה חסון
 פרופ' אהרון יאיר
 פרופ' אילן סלומון
 פרופ' נפתלי קדמון
 פרופ' רות קרק

מורים אורחים:

גב' טלי אבירם
 מר עדי בן נון
 מר ינון גבע
 ד"ר תמיר גרודק
 מר אשר-יאיר גרינברגר
 גב' רות הררי קרמר
 ד"ר גיולי טרוטייר
 פרופ' עודד נבון
 מר זיו רובין
 גב' רחל שוקרון
 ד"ר אריה שלזינגר

מורים מן החוץ ועמיתי הוראה:

ד"ר אייל אשבל
אדרי דנה בורשטין
ד"ר אמיר גלילי
עו"ד איריס האן
מר אמיתי הר-לב
ד"ר ניצן לוי
אדרי יערה מנור-רוזנר
ד"ר אורית סקוטלסקי
ד"ר שאול ציונית
ד"ר דרור קוכן

תכנית המחלקה לגאוגרפיה

הלימודים במחלקה לגאוגרפיה נועדו להקנות ידע תיאורטי ומעשי בלימוד ובמחקר התופעות המרחביות השונות שעל פני כדור הארץ. הלימודים במחלקה עוסקים בשישה תחומים עיקריים:

א. גאוגרפיה עירונית ישובית

החלק הארי של אוכלוסיית העולם חי כיום בערים וביישובים בעלי אופי עירוני. תחום זה מתמקד בהבנת התהליכים של עיצוב המרחב היישובי, בהגשת תהליכי עיור, העיר כמערכת, המבנה הגאוגרפי הפנימי של העיר ויחסי גומלין מרחביים. בין היתר, עוסק תחום זה בתהליכים הכלכליים הגלובליים המשפיעים על יחסי הגומלין בין ערים, רשתות עירוניות/יישוביות ומבנה העיר במקומות שונים.

ב. גאוגרפיה חברתית, תרבותית ופוליטית

תחום זה מדגיש את תפקידם של תהליכים חברתיים, פוליטיים ותרבותיים כמעצבים את המרחב. במסגרת זו נבחנים הארגון המרחבי של הפעילות האנושית ברמה היישובית, הבין-יישובית והארצית. תחום זה מתייחס לצד המוסדי של תהליכי שינוי, תכנון ומדיניות, ולמרכיבים החברתיים העומדים בבסיס השינויים המרחביים.

ג. גאוגרפיה כלכלית והתנהגותית

תחום זה מדגיש את תפקידם של תהליכים כלכליים והתנהגותיים, ברמת הפרט והמערכת הכוללת, בתפרוסת המרחבית של פעילויות כלכליות. ניתוח של תהליכי מדיניות המשפיעים על מיקום פעילויות ועל תהליכי פיתוח עירוני ואזורי. בין היתר, ניתן דגש לנושאים של מיקום תעשיות ויחסי הגומלין ביניהן, דפוסי מסחר, שינויים טכנולוגיים, תפקידן של מערכות תחבורה ותקשורת בעיצוב המרחב, ותהליכי קבלת החלטות של פרטים ופירמות.

ד. גאוגרפיה היסטורית יישובית ותרבותית

הגאוגרפיה ההיסטורית עוסקת בחקר שאלות גאוגרפיות ונושאי יסוד גאוגרפיים שונים בתקופות עבר. היא מתמקדת בקשר בין הגאוגרפיה וההיסטוריה: כיצד עיצבו תהליכים היסטוריים את התמונה הגאוגרפית, וכיצד השפיעו מרכיבים גאוגרפיים על התפתחויות היסטוריות ותרבותיות. הגאוגרפיה ההיסטורית דנה בשני תחומים אלה ברמה העולמית, האזורית והארצית, החל מן העת העתיקה ועד לעבר הקרוב. ארץ ישראל משמשת כמעבדה ללימוד הגאוגרפיה ההיסטורית.

ה. איכות הסביבה: ניהול תכנון ומדיניות

איכות הסביבה היא פועל יוצא של פעילות האדם במרחב גאוגרפי נתון. תחום זה מדגיש את ההיבטים האנושיים והפיזיים של הפגיעה בסביבה, תוך זיהוי גישות למזעור הפגיעה בסביבה באמצעים טכנולוגיים, תכנוניים וכלכליים. אמצעים אלה נועדו להשפיע על דפוסי התנהגות, שבאמצעותם ניתן למנוע היווצרות בעיות סביבה מסוימות או למזער את השפעתן. תחום זה נועד להביא את התלמיד לידי הבנת התהליכים תוך הדגשת נושאי המדיניות והתכנון כאמצעי לטיפול בסביבה.

ו. גאוגרפיה פיזית

הגאוגרפיה הפיזית עוסקת במכלול התהליכים הטבעיים המעצבים את פני השטח. התחום מדגיש שילוב של תהליכים אקלימיים, קרקעיים, ביולוגיים, גאומורפולוגיים והידרולוגיים בקני-מידה שונים של זמן ומרחב. התחום נשען מהותית על לימוד ומחקר בשדה ובמעבדה הקשורה בכך, והוא מציע בסיס רחב במתן תשובות הולמות לבעיות סביבתיות מגוונות ברמה הכללית והמקומית. דגש מיוחד ניתן לפיענוח מידת הרגישות של נופים לשינויים טבעיים (כגון שינויי אקלים) ולשינויים מעשה ידי אדם (כגון שינויים בשימושי קרקע), וזאת תוך שימוש בשיטות חדישות כמו מערכות מידע גאוגרפיות (GIS), חישה מרחוק ומודלים ממוחשבים.

לימודי התואר הראשון (ב"א)

הלימודים מתנהלים בשני מסלולים : דו-חוגי וחד-חוגי. לימודי התואר הראשון כוללים לימודי חובה משותפים לכלל התלמידים, ולימודי בחירה בהתאם לתחומי הגאוגרפיה השונים.

השנה הראשונה מורכבת כמעט כולה מקורסי חובה, בשנתיים הבאות ילמדו התלמידים גם לימודי בחירה. כמו כן משתתפים התלמידים בסיוורים הקשורים לקורסים השונים. בשנה א' ילמדו כל תלמידי המחלקה במסלול הדו-חוגי, ויהיו רשאים לעבור למסלול החד-חוגי בשנה השנייה, בכפוף לתנאי הקבלה למסלול זה כפי שיקבעו ע"י הפקולטה למדעי החברה.

יועץ לימודי בוגר : [ד"ר גלעד רוזן](#), טל' : 02-5883344, חדר 4618, מדעי החברה, הר הצופים

תכנית הלימודים במסלול הדו-חוגי

במסלול זה חייב התלמיד בלימודים בחוג בהיקף של 60 נ"ז (כולל עבודה סמינריונית). בנוסף, על התלמיד ללמוד קורסים מתוכנית "אבני פינה" בהיקף שנקבע בהתאם לכל שילוב חוגים בו בחר התלמיד, וכן קורס אינטרנטי ב"הכרת משאבי הספרייה" (ללא נ"ז וללא ציון מספרי). בהתאם לתכנית המפורטת להלן.

דרישות המחלקה

לימודי חובה	40	נ"ז
מיומנויות אקדמיות	2-2.5	נ"ז
סמינר	4-4.5	נ"ז
עבודה סמינריונית	4	נ"ז
קורסי בחירה ואשכולות	9-10	נ"ז

נ"ז 60

דרישות כלל פקולטיות

74172 הכרת משאבי הספרייה	0 נ"ז
קורסי תוכנית "אבני פינה"	בין 4-8 נ"ז
	בהתאם לשילוב החוגים, על פי הפרסום בפקולטה

* תלמידי הפקולטה למדעי החברה מחויבים ללמוד קורס בחירה שהוראתו בשפה האנגלית, בהיקף 2 נ"ז לפחות.

שנה א'

לימודי חובה	24.5	נ"ז
40130 מבוא לגאוגרפיה עירונית (כולל יום סיור)	3.5	נ"ז
40104 גאוגרפיה של פעילות כלכלית (כולל יום סיור)	3.5	נ"ז
70135 מבוא לגאולוגיה לגאוגרפים (כולל 2 ימי סיור)	4	נ"ז
40109 מבוא לתורת האקלים	3	נ"ז
40107 מבוא לכרטוגרפיה (כולל 2 ימי סיור)	4.5	נ"ז
40615 מבוא לגאוגרפיה היסטורית תרבותית של ירושלים לתקופותיה (כולל מסי' ימי סיור)	4	נ"ז
40101 מבוא לגאומורפולוגיה וסיכונים טבעיים (כולל 2 ימי סיור)	2	נ"ז

לימודי בחירה (עד 4 נ"ז)

בשנה א' לתואר ניתן ללמוד עד 4 נ"ז בלבד מלימודי הבחירה המפורסמים בתוכנית הלימודים המפורטת.

תנאי המעבר משנה א' ל-ב' : המשך לימודיו של תלמיד מותנה בסיום בהצלחה של שני סמסטרים ראשונים של לימודיו לתואר בגאוגרפיה: ציון של 60 לפחות בכל אחד מקורסי החובה של שנה א' וממוצע של 70 לפחות בקורסים אלה.

שנה ב'

דרישות קדם במהלך שנה ב' :

- קורס 40415 גישות ושיטות במחקר הגאוגרפי מהווה תנאי קדם לקורסי מיומנויות אקדמיות
- קורס מיומנויות אקדמיות וכן שניים מקורסי אשכול נבחר יהוו תנאי לסמינר בתחום שיילמד בשנה ג'

לימודי חובה 12.5 נ"ז

מבוא להידרולוגיה	40106
מבוא לסטטיסטיקה לגאוגרפים	40125
גישות ושיטות במחקר הגאוגרפי	40415
מבוא לגאוגרפיה סביבתית (כולל יום סיור)	40111

מיומנויות מחקר בגאוגרפיה חובה ללמוד אחד מבין הקורסים הבאים : 2-2.5 נ"ז

מיומנויות מחקר בגאוגרפיה היסטורית (כולל יום סיור)	40410
מיומנויות מחקר בגאוגרפיה פיזית וסביבתית (כולל סיור ערב)	40420
מיומנויות מחקר בגאוגרפיה עירונית-חברתית-סביבתית	40423

לימודי אשכולות - חובת בחירה: יש ללמוד לפחות שני קורסים מאשכול נבחר

- אשכול היסטורי – תרבותי
- אשכול עירוני - חברתי-סביבתי
- אשכול סביבתי- פיזי

שנה ג'

לימודי חובה 11-11.5 נ"ז

מבוא למערכות מידע גאוגרפיות (GIS)	40942
----- סמינר	
----- עבודה סמינריונית	

לימודי בחירה - שנים ב'-ג'

בהיקף הנדרש להשלמת נ"ז ל 60.

סה"כ לתואר בגאוגרפיה במסלול דו-חוגי 60 נ"ז

סיורים

הסיורים נכללים בנקודות הזכות (נ"ז) לתואר וההשתתפות בהם היא חובה. תלמידים שמסיבה מוצדקת לא השתתפו בסיור יורשו לגשת לבחינה, אך ציונם יעוכב עד להשלמת הסיור בשנה העוקבת. תלמידים שיבקשו להשלים סיור בעיכוב של שנתיים ויותר יידרשו להירשם מחדש לקורס. בחלק מהסיורים יתכן שיחויבו התלמידים בתשלום עבור אש"ל הכרוכים בסיור.

המחלקה לגאוגרפיה, תשע"ז

גאוגרפיה ולימודי הסביבה

תלמידי גאוגרפיה ולימודי הסביבה יורשו ללמוד את הקורסים הבאים באחד משני החוגים על פי הפירוט הבא:

לימודי הסביבה	גאוגרפיה
מבוא לתורת האקלים 68105	40109 מבוא לתורת האקלים
68127 כדור הארץ הדינמי	70135 מבוא לגאולוגיה וגאוגרפיה
	40101 מבוא לגאומורפולוגיה וסיכונים טבעיים
70425 עיצוב הנוף	ו-40106 מבוא להידרולוגיה

קורסים אלה יכללו במניין הנקודות לתואר בלימודי הסביבה ויזכו את תלמידי גאוגרפיה בפטור של 10 נ"ז, כך שתלמידי גאוגרפיה וסביבה יסגרו את התואר בגאוגרפיה ב- 10 נ"ז פחות מהנדרש בשנתון השנה בה החלו לימודיהם.

תכנית הלימודים במסלול החד-חוגי (גאוגרפיה ולימודים משלימים)

המסלול החד חוגי בגאוגרפיה מאפשר לתלמידים להתמקד בלימודי הגאוגרפיה ולהשלים את הנ"ז הנדרש לתואר בוגר (120 נ"ז) במסגרת קורסים מתחומים שונים (לימודים משלימים).

תנאי קבלה למסלול החד-חוגי: החל משנה ב' לתואר בהתאם לתנאי הקבלה הנקבעים בפקולטה למדעי החברה.

מבנה הלימודים המשלימים- להשלמת מכסת הנ"ז ל- 120, ראה בשנתון הפקולטה למדעי החברה.

במסלול החד חוגי בגאוגרפיה ניתן לבחור באחד משני מסלולים:

- רגיל 69 נ"ז בגאוגרפיה
- מורחב 76 נ"ז בגאוגרפיה

בנוסף, על התלמיד ללמוד קורסים במסגרת תוכנית "אבני פינה" וכן, קורס "הכרת משאבי הספרייה" (ללא נ"ז וללא ציון מספרי) – **ראה פרק ד' בשנתון הפקולטה למדעי החברה.**

אפיק מעבר מן האוניברסיטה הפתוחה לאוניברסיטה העברית

בעידודה של המועצה להשכלה גבוהה כוננה האוניברסיטה הפתוחה בשיתוף עם האוניברסיטה העברית אפיק מעבר מהאוניברסיטה הפתוחה למחלקה לגאוגרפיה של האוניברסיטה העברית. אפיק המעבר מאפשר למעוניינים להתחיל את דרכם האקדמית במסגרת הגמישה של האוניברסיטה הפתוחה ולעבור, אם יבחרו לעשות כן, לאוניברסיטה העברית בירושלים, לשם המשך הלימודים במחלקה לגאוגרפיה והשלמת תואר חד חוגי או תואר דו חוגי עם לימודים במחלקה נוספת. הקבלה למחלקה לגאוגרפיה היא על סמך הישגים במקבץ קורסים של האוניברסיטה הפתוחה כמפורט בתקנון האוניברסיטה הפתוחה.

חטיבה בגאואינפורמטיקה (8022)

טלפון : 02-5881078
חדר 4620, מדעי החברה, הר הצופים

פרופ' נעם לוין

יועץ החטיבה :

החטיבה בגאואינפורמטיקה מיועדת להקנות ללומדים בה ידע תיאורטי ומעשי בתחום המידע הגיאוגרפי והשיטות החישוביות המודרניות בתחום זה תוך דגש על : מערכות מידע גיאוגרפי (ממ"ג), חישה מרחוק, בסיסי נתונים, סטטיסטיקה ומודלים מרחביים.

דרישת החטיבה היא ל- 32 נ"ז בנוסף על הנ"ז הנדרש בחוגי הלימוד של הסטודנט. יחד עם זאת, בשל הקרבה הנושאת ללימודי הגאוגרפיה, עבור תלמידי גאוגרפיה, המחלקה תכיר בחלק מנ"ז החטיבה במסגרת התואר הראשון בגאוגרפיה (חלק מקורסי החטיבה הנדרשים מהווים קורסי חובה בגאוגרפיה) ובלבד שיסיימו התלמידים את התואר במינימום הנ"ז הנדרש בתואר.

החטיבה תצוין בתעודת הבוגר של תלמיד שסיים את הלימודים בה בהצלחה.

החטיבה מוצעת לתלמידי בוגר במסלול דו חוגי וחד חוגי ו**פתוחה לכלל תלמידי האוניברסיטה** החל משנה ב' ללימודיהם לתואר הראשון¹.

תנאי קבלה

קבלה לחטיבה על סמך ציוני שנה א'

תנאי סף להרשמה : ציון 85 לפחות ב 10 נ"ז הטובות מבין קורסי שנה א'

הרשמה לחטיבה

ההרשמה לחטיבה תתבצע באמצעות מזכירות המחלקה לגאוגרפיה, בין החודשים יולי – אוגוסט מידי שנה, על פי הפרסום שיופץ במחלקות השונות ובאתר המחלקה לגאוגרפיה (פרטים באתר ובמזכירות המחלקה).

החטיבה מורכבת ברובה מלימודי חובה (32 נ"ז)**שנה א' לחטיבה****קורסי בסיס- חובה**

נ"ז	סמסטר	שם הקורס	סמל קורס
6	א'	מבוא לסטטיסטיקה לגאוגרפים	40125
3	א'	מבוא למערכות מידע גאוגרפיות (ממ"ג)	40942
2	א'	הכרת שימוש המחשב Access למדעי החברה	54299

קורסים מתקדמים**חובה**

נ"ז	סמסטר	שם הקורס	סמל קורס
3	ב'	סדנה בממ"ג ראסטרי	40834
2	ב'	סטטיסטיקה מרחבית	40733

חובת בחירה- יש לבחור שניים מבין הקורסים הבאים. ניתן ללמוד בשנה א' ב' של החטיבה²

¹ תלמיד שאינו לומד גאוגרפיה ומעוניין בלימוד החטיבה, יקבל אישור עקרוני בכתב משני החוגים לרישום לחטיבה (מבחינת עומס הלימודים).

² מגוון הקורסים עשוי להשתנות משנה לשנה

המחלקה לגאוגרפיה, תשע"ז

סמל קורס	שם הקורס	סמסטר	נ"ז
40357	כריית נתונים	ב'	3
40836	שיטות איתור ויישומיהן במחקר הגאוגרפי	ב'	3
40957	ניתוח עירוני ואזורי-יישומי GIS	ב'	3
61923	פשע ומקום	ב'	4

שנה ב' לחטיבה

קורסי בסיס-חובה

סמל קורס	שם הקורס	סמסטר	נ"ז
40332	מבוא לחישה מרחוק	א'	3
40358	תכנות ב-python	א'	3

קורסים מתקדמים

חובה

סמל קורס	שם הקורס	סמסטר	נ"ז
40393	סדנא בגאואינפורמטיקה*	ב'	4

חובת בחירה- יש לבחור שניים מבין הקורסים הבאים. ניתן ללמוד בשנה א' ב' של החטיבה

סמל קורס	שם הקורס	סמסטר	נ"ז
40357	כריית נתונים	ב'	3
40836	שיטות איתור ויישומיהן במחקר הגאוגרפי	ב'	3
40957	ניתוח עירוני ואזורי-יישומי GIS	ב'	3
61923	פשע ומקום	ב'	4

*סדנא בגאואינפורמטיקה - פרויקט אשר יהווה שילוב ויישום הידע אשר נרכש במהלך הלימודים בחטיבה. זאת באמצעות פרויקטים שיערכו בקבוצות קטנות. השיעור יכלול את הצגת נושא הפרויקט ולאחריו התלמידים יצטרכו לגבש את מהלך הפרויקט. התכנים אשר יילמדו בקורס: תכנון פרויקט, תכנון טכנולוגיה, בניית ממשק, הכרת בסיסי נתונים, בניית אתר ב- web ושימוש ב- xml, תכנון לוח זמנים, QA, ועוד. כמו כן יינתנו מספר הרצאות מוזמנות מבחון.

לימודים מתקדמים

לימודי התואר השני (מ"א)

תואר מוסמך בגאוגרפיה (802)³

לימודי התואר השני מכוונים להעמקת הידע של התלמידים בתחומים שבהם עיקר התעניינותם ולהתמחות בדרכי העבודה המדעית. הלימודים לתואר מוסמך נמשכים שנתיים.

המחלקה לגאוגרפיה תעניק תואר מוסמך ב"גאוגרפיה" לתלמידים אשר יסיימו בהצלחה את לימודי המוסמך. הלימודים יתאפשרו במסגרת השילובים הבאים:

- גאוגרפיה ללא מגמה וללא התמחות
- גאוגרפיה במגמה היסטורית-יישובית
- גאוגרפיה בהתמחות בניהול, תכנון ומדיניות הסביבה
- גאוגרפיה ותכנון עירוני ואזורי (תואר משותף עם המכון ללימודים עירוניים)- **ראו פירוט ותנאי קבלה בהמשך**

מסלולי הלימוד

הלימודים מתנהלים בשני מסלולים:

א. מסלול מחקרי: מיועד להעמיק ולהרחיב את ידיעות התלמידים, כדי לפתח את כושרם המחקרי, לביצוע עבודה מחקרית מורחבת. תלמידים יוכלו להתקבל למסלול זה לאחר שאחד המורים הקבועים במחלקה הביע את הסכמתו בכתב להדרכתו בכתיבת התיזה.

תנאי קבלה: ציון ממוצע של 85 לפחות בתואר הבוגר ובלימודי הבוגר בגאוגרפיה. תלמיד שלא למד גאוגרפיה לתואר ראשון יתקבל לשנת השלמה על סמך ממוצע 80 לפחות בבוגר (במקרים מיוחדים ובאישור היועץ יתאפשר להתקבל למוסמך עם לימודי השלמה). תלמיד המתקבל בשנה א' למסלול הלא מחקרי יוכל לעבור למסלול המחקרי אם השיג ממוצע של 85 לפחות ב- 20 נ"ז בלימודי המוסמך, ובתנאי שמצא מנחה לעבודת הגמר.

ב. מסלול לא מחקרי: ירחיב ויעמיק את הידע בתחום הגאוגרפיה הן בכיוון המקצועי והן בכיוון העיוני. במסלול זה אין עבודה מחקרית מורחבת ומספר הקורסים רב יותר. תכנית הלימודים של כל תלמיד תקבע בהתאם להתמחות או למגמה בה בוחר התלמיד, באישור יועץ לימודי המ"א.

תנאי קבלה: ציון ממוצע משוקלל של 80 לפחות בתואר הבוגר ובלימודי הבוגר בגאוגרפיה. תלמיד שלא למד גאוגרפיה לתואר ראשון יתקבל לשנת השלמה על סמך ממוצע 80 לפחות בבוגר (במקרים מיוחדים ובאישור היועץ יתאפשר להתקבל למוסמך עם לימודי השלמה).

תכנית לימודים אישית למוסמך: תכנית זו מוצעת בפקולטה לתלמידי המסלול המחקרי בלבד. מסלול זה מאפשר בניית תכנית מיוחדת לתלמיד לפי שאיפותיו, בכפוף לאישור יו"ר ועדת ההוראה של הפקולטה בה הוא לומד - **ראה פרק ה' בשנתון הפקולטה למדעי החברה.**

³ תלמידי המוסמך הוותיקים בגאוגרפיה, תכנון וסביבה מחויבים לשנתון השנה בה החלו לימודיהם לתואר המוסמך. המחלקה לגאוגרפיה, תשע"ז

התמחות/מגמה בלימודי התואר השני

להלן תאור שני תחומי המיקוד האפשריים בתואר המוסמך:

1. **התמחות בניהול, תכנון ומדיניות הסביבה** - מדגישה היבטים של מדעי החברה לבעיות איכות הסביבה. ההתמחות פתוחה לתלמידי מוסמך בחוג לגאוגרפיה ולתלמידי פקולטות אחרות המתעניינים בנושאי מדיניות הסביבה. בשנים האחרונות מושם הדגש בתחום הסביבתי על מחקר רב-תחומי תוך חיפוש אחר הדרכים המיטביות לשילוב היבטים סביבתיים בקבלת החלטות. עבודות ודיונים נערכים בצוותים רב-תחומיים הבוחנים, בין היתר, את היתרונות והחסרונות של אמצעים כלכליים, תכנוניים ומשפטיים, תוך מתן דגש לשיקולי יעילות חברתית וישימות פוליטית. מטרת ההתמחות להכשיר חוקרים ובעלי מקצוע בתחומים שונים להתמודד עם בעיות סביבתיות. לשם כך, ההתמחות מדגישה את הצורך בהסתכלות ובהערכה רב-תחומית, תוך התמקדות בהיבטים של מדעי החברה. הקורסים והסדנאות הנכללים בהתמחות מיועדים להמחיש לתלמידים את מורכבות הנושא הסביבתי, את הצורך בשילוב רב-תחומי בטיפול בבעיות קיימות וכן את הדרכים האפשריות למניעת היווצרות בעיות עתידיות. בתוך כך, ייחשפו תלמידי ההתמחות לפרויקטים עכשוויים בעלי משמעות סביבתית אשר עליהם מתדיינים העוסקים בסביבה בישראל ובעולם. תכנית ההתמחות כוללת 23 נ"ז. עבור תלמידי המוסמך בגאוגרפיה, 19 נ"ז מלימודי ההתמחות יוכרו כקורסי בחירה למוסמך בחוג (ראו פירוט תכנית הלימודים להלן). שילוב התואר בחוג לגאוגרפיה עם תוכנית זו מקנה תואר "מוסמך בגאוגרפיה בהתמחות בניהול, תכנון ומדיניות הסביבה".

2. **מגמה בגאוגרפיה היסטורית יישובית**- הגאוגרפיה ההיסטורית דנה בשאלות גיאוגרפיות המתייחסות לפרקי זמן היסטוריים ובכך היא משלבת את העיון הגיאוגרפי וההיסטורי. היא בוחנת מצד אחד, כיצד מעצבים תהליכים היסטוריים את הנוף הגאוגרפי בעבר, בהווה ובעתיד, ומצד שני כיצד משפיעים מרכיבים גאוגרפיים שונים על תהליכים היסטוריים ותרבותיים. הגאוגרפיה ההיסטורית דנה בשני תחומי-דעת אלו ברמה העולמית, הלאומית, האזורית והמקומית. במחלקה לגאוגרפיה פועלים מורים אחדים המתמחים בתחומים אלו בהוראה ובמחקר, בתקופות שמן העת העתיקה ועד להווה. בעשורים האחרונים הלך וגבר השילוב בין תחומי התכנון, התיירות והפיתוח המרחבי. טיפוח סביבות עבר, ושימור אתרים ארכיאולוגיים ומבנים היסטוריים שנחשבו עד לא מכבר לנטל, נתפסים יותר ויותר כמשאבים תרבותיים וכלכליים. תפיסה זאת באה לידי ביטוי בארץ בהקמה של המועצה לשימור מבנים ואתרי ההתיישבות (כיום: המועצה לשימור אתרי מורשת), בחקיקה המקדמת שמירת אתרים, באכיפה של חוק העתיקות ובהשקעות הגדולות ובאתרים במוזיאונים ארכיאולוגיים והיסטוריים. תכנית הלימודים במגמה הגאוגרפית-היסטורית נועדה להעניק הכשרה לבעלי תואר בוגר מתחומים מתאימים רבים (כגון גאוגרפיה, ארכיטקטורה ואדריכלות), ארכיאולוגיה והיסטוריה, מתכננים, ארכיאולוגים ומוזיאולוגים), המבקשים לשלב בלימודיהם היבטים עיוניים בלימוד ומחקר גאוגרפי היסטורי, לצד היבטים מעשיים בתחומי השימור והפיתוח. שילוב התואר בחוג לגאוגרפיה עם תוכנית זו מקנה תואר "מוסמך בגאוגרפיה במגמה בגאוגרפיה היסטורית-יישובית".

מבנה לימודי התואר השני בגאוגרפיה

תלמידי התואר השני רשאים לבחור בהתמחות או במגמה כמפורט קודם או ללמוד לתואר מוסמך ללא שייכות למגמה או התמחות.

בקורסים בהם הציון הסופי מהווה שקלול בין מטלות נוספות יחד עם ציון בחינת כיתה, הזכאות לציון סופי בקורס מותנית בציון "עובר" (60) בבחינה.

מבנה הלימודים יכלול:

א. תנאי מעבר לשנה ב' - ציון ממוצע של 80 או יותר ב- 15 נ"ז מלימודי שנה א' (היקף מינימלי נדרש), הכוללים לפחות קורס ליבה אחד.

ב. לימודי חובה

ג. לימודי חובת בחירה – קורסי ליבה

ד. סמינרים (במסלול המחקרי – סמינר אחד, במסלול הלא מחקרי – שני סמינרים)

ה. עבודות סמינריוניות (במסלול המחקרי תוגש ע.ס. אחת, במסלול הלא מחקרי – תוגשנה שתי ע.ס.).

ו. לימודי בחירה

היקף לימודי מוסמך בגאוגרפיה

מסלול לא מחקרי	מסלול מחקרי	
40 נ"ז	36 נ"ז	קורסים:
8 נ"ז	4 נ"ז	עבודות סמינריוניות:
48 נ"ז	40 נ"ז	<u>סה"כ:</u>

היקף הלימודים במגמה ההיסטורית-יישובית זהה להיקף הלימודים במוסמך ללא מגמה.

היקף לימודי מוסמך בגאוגרפיה עם התמחות בניהול, תכנון ומדיניות הסביבה

תלמידי ההתמחות בניהול, תכנון ומדיניות הסביבה, חייבים בלימודים בהיקף של 23 נ"ז במסגרת ההתמחות, מתוכן 19 נ"ז (כולל עבודה סמינריונית אחת) יוכרו במחלקה לגאוגרפיה (כמפורט להלן).

מסלול לא מחקרי	מסלול מחקרי	
25 נ"ז	21 נ"ז	גאוגרפיה, תכנון וסביבה
19 נ"ז	19 נ"ז	התמחות
8 נ"ז	4 נ"ז	ע. סמינריוניות
52 נ"ז	44 נ"ז	<u>סה"כ:</u>

המסלול המחקרי (מסלול א')

כללי

לימודי מסלול זה יימשכו שנתיים. היקף הלימודים במסלול זה יהיה 36 נ"ז בלימודי קורסים ו- 4 נ"ז על כתיבת עבודה סמינריונית, סה"כ 40 נ"ז.

במסגרת הלימודים יידרשו התלמידים ללמוד קורס מסוג שוס או סמינר ולהגיש במסגרתו עבודה סמינריונית. כמו כן, התלמידים יידרשו להגיש עבודה מחקרית מורחבת (עבודת גמר).

יש לשים לב להרכב קורסי החובה בהתאם לשיוך למגמה / להתמחות – ייתכנו קורסי חובה נוספים / חלופיים וייחודים לתחומים השונים. ראו פרוט בהמשך לכל מסלול לימודים.

עבודת גמר (תזה)

תלמידי המסלול המחקרי יידרשו לכתוב עבודה מחקרית מורחבת בהנחיית מדריך.

הרכב הציון למוסמך במסלול המחקרי:

65%	ממוצע ציוני קורסים
35%	עבודת גמר

המסלול הלא מחקרי (מסלול ב')

כללי

לימודי מסלול זה יימשכו שנתיים. היקף הלימודים במסלול זה יהיה 40 נ"ז בלימודי קורסים ו- 8 נ"ז על כתיבת עבודות סמינריוניות, סה"כ 48 נ"ז.

במסלול זה יידרשו התלמידים ללימודי חובה כפי שיפורט לכל מסלול, לימודי בחירה (להשלמת מכסת הני"ז לתואר). כמו כן, יידרשו התלמידים ללמוד שני קורסים מסוג שוס או סמינר ולהגיש במסגרתם עבודות סמינריוניות.

יש לשים לב להרכב קורסי החובה בהתאם לשיוך למגמה / להתמחות – ייתכנו קורסי חובה נוספים / חלופיים וייחודים לתחומים השונים. ראו פרוט בהמשך לכל מסלול לימודים.

תנאי מעבר למסלול המחקרי

תלמיד המתקבל בשנה א' למסלול הלא מחקרי יוכל לעבור למסלול המחקרי, אם קיבל ציון ממוצע של 85 או יותר ב- 20 נ"ז מלימודי שנה א' למוסמך (היקף מינימלי נדרש), הכוללים לפחות קורס ליבה אחד, ובתנאי שמצא מנחה לעבודת הגמר.

לימודי מחקר (דוקטורט)

דרישות קבלה:

- תואר מוסמך ממוסד אוניברסיטאי מוכר בציון 85 לפחות
- עבודת גמר בציון 85 לפחות
- אישור של חבר/ת סגל בכיר במחלקה לגאוגרפיה לגבי נכונותו/ה לשמש כמנחה
- אישור הועדה ללימודי דוקטורט במחלקה לגאוגרפיה

הרשמה לתואר:

בצירוף המסמכים הנדרשים, תתבצע ההרשמה לתואר השלישי ברשות לתלמידי מחקר.

תלמידים שסיימו לימודיהם לתואר מוסמך במסלול ב' (לא מחקרי) במוצע של 85 ומעלה ומעוניינים להמשיך לתואר שלישי, יכולים להגיש בקשה להירשם במעמד "משלים למחקר" לצורך השלמת התזה.

מסלול ישיר לדוקטורט

תנאי קבלה: ממוצע של 90 לפחות בתואר בוגר בגאוגרפיה, וכן ציון ממוצע של 90 לפחות בחוג השני. פירוט נוסף ראה בפרק לימודים מתקדמים במבוא לשנתון. למתקבלים למסלול תורכב בתחילת שנת הלימודים תכנית מיוחדת, שתכלול לפחות סמינריון אחד עם עבודת שדה או מחנה מחקר. תכנית זו תובא לאישור ועדות ההוראה של המחלקה ושל הפקולטה.

* כל דוקטורנט מחויב להשתתף לפחות שנתיים בסמינר דוקטורנטיים, פעם אחת לפחות בשלב א' ופעם אחת לפחות בשלב ב'. היקף הנ"ז על ההשתתפות הוא 2 נ"ז לשנת השתתפות בסמינר.

להלן פירוט מבנה הלימודים לתואר השני בגאוגרפיה בהתאם למסלולי הלימוד המוצעים :

**גאוגרפיה ללא התמחות / מגמה
(802)**

הלימודים יתרכזו בימים: שלישי ורביעי.
יועץ לימודי מ"א: [פרופ' נעם שובל](#) טל' 02-5881433, חדר 4608, מדעי החברה, הר הצופים.

מסלול א' (מחקרי)		מסלול ב' (לא מחקרי)	
לימודי חובה	היקף	לימודי חובה	היקף
40849 סמינריון מחלקתי	2 נ"ז	40849 סמינריון מחלקתי	2 נ"ז
אחד מבין קורסי גישות במחקר הגאוגרפי: 40422 גישות למדיניות סביבתית במרחב 40512 נוף טקסט וקונטקסט בגאוגרפיה היסטורית 40732 סוגיות חדשות במחקר העירוני והאזורי	2-3 נ"ז	אחד מבין קורסי גישות במחקר הגאוגרפי: 40422 גישות למדיניות סביבתית במרחב 40512 נוף טקסט וקונטקסט בגאוגרפיה היסטורית 40732 סוגיות חדשות במחקר העירוני והאזורי	2-3 נ"ז
לימודי חובה מתודולוגיים		לימודי חובה מתודולוגיים	
40903 שיטות מחקר למוסמך	2 נ"ז	40903 שיטות מחקר למוסמך	2 נ"ז
40801 סטטיסטיקה למוסמך	3 נ"ז	40801 סטטיסטיקה למוסמך	3 נ"ז
קורס מתקדם בתחום הממ"ג	קורס אחד	קורס מתקדם בתחום הממ"ג	קורס אחד
חובת בחירה – לימודי ליבה		חובת בחירה – לימודי ליבה	
<ul style="list-style-type: none"> • 40650 עיר וחברה • 40652 תכנון סביבתי: סוגיות וגישות • 40870 תכנון מטרופוליני • 40944 תכנון תחבורה ומודלים • 40971 עיצוב המרחב בישראל • 40959 שינויי אקלים וחברה 	שני קורסים	<ul style="list-style-type: none"> • 40650 עיר וחברה • 40652 תכנון סביבתי: סוגיות וגישות • 40870 תכנון מטרופוליני • 40944 תכנון תחבורה ומודלים • 40971 עיצוב המרחב בישראל • 40959 שינויי אקלים וחברה 	שני קורסים
סמינר		סמינר	
חובת לימוד קורס מסוג שוס או סמינר	קורס אחד	חובת לימוד 2 קורסים מסוג שוס או סמינר	שני קורסים
ע. סמינריונית	4 נ"ז	כתיבת ע. סמינריונית	8 נ"ז
קורסי בחירה בגאוגרפיה		קורסי בחירה בגאוגרפיה	
עבודת גמר	0 נ"ז	להשלמת הנ"ז לתואר	להשלמת הנ"ז לתואר
סה"כ נ"ז לתואר	40 נ"ז	סה"כ נ"ז לתואר	48 נ"ז

הערות:

1. ניתן ללמוד מספר גדול יותר של נ"זים מקורסי גישות ומקורסי הליבה אשר ייכללו במסגרת לימודי הבחירה.
2. בשל הסיורים המתקיימים בחלק מהקורסים, יתכנו שינויים בהיקפי הנ"ז כפי שמופיעים לעיל (חצי נ"ז נוספת לכל יום סיור). בכל מקרה היקף קורסי הבחירה ייקבע בהתאם להיקף הנדרש להשלמת הנ"ז לתואר של כל תלמיד ותלמיד.
3. תנאי מעבר לשנה ב':
כתנאי לעבור לשנה ב', תלמידי המוסמך בגאוגרפיה יידרשו לציון ממוצע של 80 או יותר ב- 15 נ"ז מלימודי שנה א' (היקף מינימלי נדרש), הכוללים לפחות קורס ליבה אחד.

גאוגרפיה במגמה היסטורית יישובית
(812)

הגאוגרפיה ההיסטורית דנה בשאלות גיאוגרפיות המתיחסות לפרקי זמן היסטוריים ובכך היא משלבת את העיון הגיאוגרפי וההיסטורי. היא בוחנת מצד אחד, כיצד מעצבים תהליכים היסטוריים את הנוף הגאוגרפי בעבר, בהווה ובעתיד, ומצד שני כיצד משפיעים מרכיבים גאוגרפיים שונים על תהליכים היסטוריים ותרבותיים. הגאוגרפיה ההיסטורית דנה בשני תחומי-דעת אלו ברמה העולמית, הלאומית, האזורית והמקומית. במחלקה לגאוגרפיה פועלים מורים אחדים המתמחים בתחומים אלו בהוראה ובמחקר, בתקופות שמן העת העתיקה ועד להווה.

בעשורים האחרונים הלך וגבר השילוב בין תחומי התכנון, התיירות והפיתוח המרחבי. טיפוח סביבות עבר, ושימור אתרים ארכיאולוגיים ומבנים היסטוריים שנחשבו עד לא מכבר לנטל, נתפסים יותר ויותר כמשאבים תרבותיים וכלכליים. תפיסה זאת באה לידי ביטוי בארץ בהקמה של המועצה לשימור מבנים ואתרי ההתיישבות (כיום: המועצה לשימור אתרי מורשת), בחקיקה המקדמת שמירת אתרים, באכיפה של חוק העתיקות ובהשקעות הגדולות ובאתרים במוזיאונים ארכיאולוגיים והיסטוריים.

תכנית הלימודים במגמה הגאוגרפית-היסטורית נועדה להעניק הכשרה לבעלי תואר בוגר מתחומים מתאימים רבים (כגון גאוגרפיה, ארכיטקטורה ואדריכלות, ארכיאולוגיה והיסטוריונים, מתכננים, ארכיאולוגים ומוזיאולוגים), המבקשים לשלב בלימודיהם היבטים עיוניים בלימוד ומחקר גאוגרפי היסטורי, לצד היבטים מעשיים בתחומי השימור והפיתוח.

תנאי הקבלה

יתקבלו למגמה תלמידים אשר התקבלו לתואר מוסמך בגאוגרפיה, לפי תנאי הקבלה של המחלקה.

מרכז המגמה: [פרופ' ריכב רובין](#) טל' 02-5881141, חדר 4605א', מדעי החברה, הר הצופים.

מבנה הלימודים

כמפורט בטבלה שלהלן:

מסלול א' (מחקרי)		מסלול ב' (לא מחקרי)	
לימודי חובה	היקף	לימודי חובה	היקף
40849 סמינריון מחלקתי	2 נ"ז	40849 סמינריון מחלקתי	2 נ"ז
40512 נוף טקסט וקונטקסט בגאוגרפיה היסטורית	3 נ"ז	40512 נוף טקסט וקונטקסט בגאוגרפיה היסטורית	3 נ"ז
מהווה קורס גישות במחקר הגאוגרפי בתחום הגאוגרפיה היסטורית		מהווה קורס גישות במחקר הגאוגרפי בתחום הגאוגרפיה היסטורית	
לימודי חובה מתודולוגיים		לימודי חובה מתודולוגיים	
40903 שיטות מחקר למוסמך	2 נ"ז	40903 שיטות מחקר למוסמך	2 נ"ז
קורס מתקדם מתחומי הממ"ג	קורס אחד	קורס מתקדם מתחומי הממ"ג	קורס אחד
לימודי חובה במגמה		לימודי חובה במגמה	
40920 מחנה מחקר בגיאוגרפיה היסטורית	4 נ"ז	40920 מחנה מחקר בגיאוגרפיה היסטורית	4 נ"ז
חובת בחירה מן התחום ההיסטורי, מחוץ לחוג (בהיסטוריה, היסטוריה של ע"י, יהדות זמננו, מזה"ת וכדומה)	4 נ"ז	חובת בחירה מן התחום ההיסטורי, מחוץ לחוג (בהיסטוריה, היסטוריה של ע"י, יהדות זמננו, מזה"ת וכדומה)	4 נ"ז
חובת בחירה- לימודי ליבה		חובת בחירה- לימודי ליבה	
• 40650 עיר וחברה	ייקבע בתיאום עם	• 40650 עיר וחברה	ייקבע בתיאום עם

יועץ המגמה	<ul style="list-style-type: none"> 40652 תכנון סביבתי : סוגיות וגישות 40870 תכנון מטרופוליני 40944 תכנון תחבורה ומודלים 40971 עיצוב המרחב בישראל 40959 שינויי אקלים וחברה 	יועץ המגמה	<ul style="list-style-type: none"> 40652 תכנון סביבתי : סוגיות וגישות 40870 תכנון מטרופוליני 40944 תכנון תחבורה ומודלים 40971 עיצוב המרחב בישראל 40959 שינויי אקלים וחברה
סמינר		סמינר	
שני קורסים	חובת לימוד 2 מסוג שוס או מסוג סמינר, בתחום הג"ג ההיסטורית	קורס אחד	חובת לימוד קורס מסוג שוס או סמינר, בתחום הג"ג ההיסטורית
8 נ"ז	כתיבת עבודות סמינריוניות	4 נ"ז	כתיבת עבודה סמינריונית
לימודי בחירה		לימודי בחירה	
2-6 נ"ז בתיאום עם יועץ המגמה	קורסי בחירה בגאוגרפיה היסטורית	2-6 נ"ז בתיאום עם יועץ המגמה	קורסי בחירה בגאוגרפיה היסטורית
להשלמת הנ"ז לתואר	קורסי בחירה בגאוגרפיה	להשלמת הנ"ז לתואר	קורסי בחירה בגאוגרפיה
		0 נ"ז	עבודת גמר
48	סה"כ נ"ז לתואר	40	סה"כ נ"ז לתואר

הערות:

1. ניתן ללמוד מספר גדול יותר של נ"זים מקורסי גישות ומקורסי הליבה אשר יכללו במסגרת לימודי הבחירה.
2. בשל הסיורים המתקיימים בחלק מהקורסים, יתכנו שינויים בהיקפי הנ"ז כפי שמופיעים לעיל (חצי נ"ז נוספת לכל יום סיור). בכל מקרה היקף קורסי הבחירה ייקבע בהתאם להיקף הנדרש להשלמת הנ"ז לתואר של כל תלמיד ותלמיד.
3. תלמידים המשלבים את התואר במגמה בגאוגרפיה היסטורית עם ההתמחות בניהול, תכנון ומדיניות הסביבה יהיו חייבים גם בקורס 40801 סטטיסטיקה למוסמך.
4. תנאי מעבר לשנה ב':
כתנאי לעבור לשנה ב', תלמידי המוסמך בגאוגרפיה יידרשו לציון ממוצע של 80 או יותר ב- 15 נ"ז מלימודי שנה א' (היקף מינימלי נדרש), הכוללים לפחות קורס ליבה אחד.

גאוגרפיה (802)
בהתמחות בניהול, תכנון ומדיניות הסביבה (804)

המחלקה לגאוגרפיה מציעה התמחות למוסמך בתכנון ובמדיניות סביבתית, עם דגש על מדעי החברה ושילוב רב-תחומי. התוכנית פתוחה לתלמידי חוגים אחרים ולתלמידי פקולטות אחרות המתעניינים בנושאי מדיניות הסביבה.

בשנים האחרונות מושם הדגש בתחום הסביבתי על מחקר רב-תחומי תוך חיפוש אחר הדרכים המיטביות לשילוב היבטים סביבתיים בקבלת החלטות. עבודות ודיונים נערכים בצוותים רב-תחומיים הבוחנים, בין היתר, את היתרונות והחסרונות של אמצעים כלכליים, תכנוניים ומשפטיים, תוך מתן דגש לשיקולי יעילות חברתית וישימות פוליטית.

מרכז ההתמחות: **פרופ' איתי פישהנדלר**, טל': 02-5883349, חדר 4609, מדעי החברה, הר הצופים.

מטרת ההתמחות

מטרת ההתמחות להכשיר חוקרים ובעלי מקצוע בתחומים שונים להתמודד עם בעיות סביבתיות. לשם כך, ההתמחות מדגישה את הצורך בהסתכלות ובהערכה רב-תחומית, תוך התמקדות בהיבטים של מדעי החברה. הקורסים והסדנאות הנכללים בהתמחות מיועדים להמחיש לתלמידים את מורכבות הנושא הסביבתי, את הצורך בשילוב רב-תחומי בטיפול בבעיות קיימות וכן את הדרכים האפשריות למניעת היווצרות בעיות עתידיות. בתוך כך, ייחשפו תלמידי ההתמחות לפרויקטים עכשוויים בעלי משמעות סביבתית אשר עליהם מתדיינים העוסקים בסביבה בישראל ובעולם.

תלמידים שיסיימו בהצלחה את דרישות ההתמחות יהיו זכאים לציון ההתמחות בתעודת המוסמך [מוסמך בגאוגרפיה (או בחוג אחר) בהתמחות בניהול, תכנון ומדיניות הסביבה].

למי מיועדת ההתמחות?

ההתמחות מיועדת לבעלי תואר בוגר העומדים בדרישות הקבלה ללימודי מוסמך בחוג העיקרי אשר בחרו והמעוניינים להתמחות בהיבטים של תכנון ומדיניות סביבתית.

סגל ההוראה

קורסי ההתמחות ניתנים על ידי צוות משולב של מרצים. חלקם מרצי המחלקה לגאוגרפיה, אחרים הינם מרצים מחוגים אחרים ומפקולטות אחרות באוניברסיטה העברית. בנוסף להם, מרצים בעלי ניסיון מעשי בתחום הסביבה מחוץ לאוניברסיטה התורמים מניסיונם המעשי בהוראת התכנית.

תנאי קבלה

- * יתקבלו להתמחות תלמידי העומדים בדרישות הקבלה ללימודי מוסמך בחוג העיקרי אשר בחרו.
- * תלמידי המבקשים להירשם להתמחות במסגרת לימודי מוסמך בגאוגרפיה ואינם בעלי תואר בוגר בגאוגרפיה, יחויבו בלימודי השלמה אשר יקבעו לכל תלמיד בתיאום עם מרכז ההתמחות.
- * תלמידי פקולטות אחרות יידרשו להביא אישור מהחוג הראשי.

מבנה הלימודים

משך הלימודים: שנתיים. תכנית ההתמחות כוללת 23 נ"ז ונלווית ללימודי מוסמך באחד מחוגי הפקולטה למדעי החברה. החוג הראשי רשאי להכיר בחלק מקורסי ההתמחות כקורסי בחירה במסגרת התואר.

להלן פירוט מבנה הלימודים לתלמידי גאוגרפיה בהתמחות בניהול תכנון ומדיניות הסביבה:

מסלול א' (מחקרי)		מסלול ב' (לא מחקרי)	
לימודי גאוגרפיה			
לימודי חובה	היקף	לימודי חובה	היקף
40849 סמינריון מחלקתי	2 נ"ז	40849 סמינריון מחלקתי	2 נ"ז
קורס גישות למדיניות סביבתית בתחום הסביבתי	2 נ"ז	קורס גישות למדיניות סביבתית בתחום הסביבתי	2 נ"ז
לימודי חובה מתודולוגיים		לימודי חובה מתודולוגיים	
40903 שיטות מחקר למוסמך	2 נ"ז	40903 שיטות מחקר למוסמך	2 נ"ז
40801 סטטיסטיקה למוסמך	3 נ"ז	40801 סטטיסטיקה למוסמך	3 נ"ז
קורס מתקדם מתחומי הממ"ג	קורס אחד	קורס מתקדם מתחומי הממ"ג	קורס אחד
חובת בחירה – לימודי ליבה		חובת בחירה – לימודי ליבה	
<ul style="list-style-type: none"> • 40650 עיר וחברה • 40652 תכנון סביבתי: סוגיות וגישות • 40870 תכנון מטרופוליני • 40944 תכנון תחבורה ומודלים • 40971 עיצוב המרחב בישראל • 40959 שינויי אקלים וחברה 	שני קורסים	<ul style="list-style-type: none"> • 40650 עיר וחברה • 40652 תכנון סביבתי: סוגיות וגישות • 40870 תכנון מטרופוליני • 40944 תכנון תחבורה ומודלים • 40971 עיצוב המרחב בישראל • 40959 שינויי אקלים וחברה 	שני קורסים
סמינר		סמינר	
קורס מסוג שוס או סמינר	0	קורס מסוג שוס או סמינר	0
קורס אחד	0	קורס אחד	0
עבודה סמינריונית	0	עבודה סמינריונית	0
4 נ"ז		4 נ"ז	
לימודי בחירה		לימודי בחירה	
קורסי בחירה בגאוגרפיה	להשלמת הני"ז בגאוגרפיה	קורסי בחירה בגאוגרפיה	להשלמת הני"ז בגאוגרפיה
עבודת גמר	0 נ"ז	עבודת גמר	0 נ"ז
סה"כ נ"ז בגאוגרפיה	21 נ"ז	סה"כ נ"ז בגאוגרפיה	29 נ"ז
לימודי ההתמחות בניהול תכנון ומדיניות הסביבה			
לימודי חובה		לימודי חובה	
89775 מבוא למדעי הסביבה	4 נ"ז	89775 מבוא למדעי הסביבה	4 נ"ז
49601 דיני סביבה	2 נ"ז	49601 דיני סביבה	2 נ"ז
40695 סדנה בין מקצועית לבעיות הסביבה	2 נ"ז	40695 סדנה בין מקצועית לבעיות הסביבה	2 נ"ז
40860 אולפן בתכנון סביבתי	3 נ"ז	40860 אולפן בתכנון סביבתי	3 נ"ז
קורס מסוג שוס או סמינר בתחום הסביבתי	סמינר אחד	קורס מסוג שוס או סמינר בתחום הסביבתי	סמינר אחד
עבודה סמינריונית	4 נ"ז	עבודה סמינריונית	4 נ"ז
קורסי בחירה בהתמחות	להשלמת הני"ז בהתמחות	קורסי בחירה בהתמחות	להשלמת הני"ז בהתמחות
נ"ז קורסי ההתמחות	19	נ"ז קורסי ההתמחות	19

4	עבודה סמינריונית	4	עבודה סמינריונית
23	סה"כ נ"ז בהתמחות	23	סה"כ נ"ז בהתמחות
52	סה"כ נ"ז לתואר בגאוגרפיה והתמחות בניהול תכנון ומדיניות הסביבה	44	סה"כ נ"ז לתואר בגאוגרפיה והתמחות בניהול תכנון ומדיניות הסביבה

הערות:

1. ניתן ללמוד מספר גדול יותר של נ"זים מקורסי גישות ומקורסי הליבה במסגרת לימודי הבחירה בגאוגרפיה.
2. בשל הסיורים המתקיימים בחלק מהקורסים, יתכנו שינויים בהיקפי הנ"ז כפי שמופיעים לעיל (חצי נ"ז נוספת לכל יום סיור). בכל מקרה היקף קורסי הבחירה ייקבע בהתאם להיקף הנדרש להשלמת הנ"ז לתואר של כל תלמיד ותלמיד.
3. תנאי מעבר לשנה ב':
כתנאי לעבור לשנה ב', תלמידי המוסמך בגאוגרפיה תכנון וסביבה יידרשו לציון ממוצע של 80 או יותר ב- 15 נ"ז מלימודי שנה א' (היקף מינימלי נדרש), הכוללים לפחות קורס ליבה אחד.

תואר מוסמך בגאוגרפיה ותכנון עירוני ואזורי (810)
המחלקה לגאוגרפיה
המכון ללימודים עירוניים ואזוריים

ראש התכנית: **פרופ' ערן רזין**, טל' 02-5883351, חדר 4617, מדעי החברה, הר הצופים.

רקע

המחלקה לגאוגרפיה והמכון ללימודים עירוניים ואזוריים מציעים תכנית משותפת לתואר מוסמך "גאוגרפיה ותכנון עירוני ואזורי". התכנית מעניקה השכלה מקיפה בתחום התכנון העירוני והאזורי. חבילת הקורסים של המכון ללימודים עירוניים ואזוריים מתמקדת בלימודי הליבה של התכנון העירוני והאזורי (כגון דיני תכנון ובנייה, תיאוריות בתכנון, תכנון – הלכה ומעשה), בלימודים בעלי גוון פרופסיונאלי (אולפנים בתכנון, נדל"ן, פרוגרמות, עיצוב עירוני, קליניקה אורבאנית) ובמגוון לימודים עירוניים אינטר-דיסציפלינאריים. לימודי גאוגרפיה כוללים את המטען העיוני בגאוגרפיה עירונית ובתחומים רלוונטיים אחרים, וכלים מתודולוגיים (מערכות מידע גאוגרפיות, שיטות איתור מתקדמות, חישה מרחוק, שיטות מחקר וסטטיסטיקה). התואר מכשיר את מוסמכיו לעבודה כמתכננים עירוניים ואזוריים ובתחומים אחרים של מדיניות עירונית, ולמחקר בתחום הלימודים העירוניים והאזוריים והגאוגרפיה העירונית.

התלמידים שאינם בוגרי גאוגרפיה באוניברסיטה העברית מחויבים בלימודי ההשלמה הבאים, אם לא למדו אותם קודם לכן: מבוא לסטטיסטיקה, מבוא למערכות מידע גאוגרפיות וגאוגרפיה של פעילות כלכלית.

ההוראה נשענת על אנשי סגל אקדמי של האוניברסיטה העברית ועל בכירים מעולם התכנון – מהמגזר הציבורי / הממשלתי בהווה ובעבר או יועצים פרטיים, עם דגש על ותיקים ובעלי ניסיון רב-שנים.

ניתן לשלב תואר זה עם מגמה בגאוגרפיה היסטורית-יישובית, אך הדבר כרוך בתוספות ושינויים בהיקף הלימודים לתואר מוסמך.

מסלולי הלימוד ותנאי הקבלה

הלימודים מתנהלים בשני מסלולים:

א. מסלול מחקרי (א'): מיועד להעמיק ולהרחיב את ידיעות התלמידים, כדי לפתח את כושרם המחקרי, לביצוע עבודה מחקרית מורחבת. תלמידים יוכלו להתקבל למסלול זה לאחר שאחד המורים הקבועים במחלקה הביע את הסכמתו בכתב להדרכתו בכתובת התיזה.

תנאי קבלה: ציון ממוצע של 85 לפחות בלימודי הבוגר.
 תלמיד המתקבל בשנה א' למסלול הלא מחקרי יוכל לעבור למסלול המחקרי אם השיג ממוצע של 85 לפחות ב- 20 נ"ז בלימודי המוסמך.

סה"כ נ"ז לתואר מסלול א': $40 \text{ נ"ז} + 4 \text{ נ"ז} = 44 \text{ נ"ז} +$ עבודת גמר.

ב. מסלול לא מחקרי (ב'): ירחיב ויעמיק את הידע בתחום הגאוגרפיה והתכנון העירוני והאזורי הן בכיוון המקצועי והן בכיוון העיוני. במסלול זה אין עבודה מחקרית מורחבת ומספר הקורסים רב יותר.

תנאי קבלה: ציון ממוצע של 82 לפחות בלימודי הבוגר.

סה"כ נ"ז לתואר מסלול ב': $44 \text{ נ"ז} + 8 \text{ נ"ז} = 52 \text{ נ"ז}$.

מבנה התואר

קורסי השלמה (לא לה שלא למדו אותם או קורסים דומים במהלך לימודי התואר הראשון או במסגרת אחרת):

מבוא למערכות מידע גאוגרפיות	3 נ"ז
גאוגרפיה של פעילות כלכלית	3.5 נ"ז
מבוא לסטטיסטיקה	3 נ"ז (משתנה בהתאם לקורס הספציפי)
סה"כ	0 עד 9.5 נ"ז

לימודי חובה – גאוגרפיה

סוגיות חדשות במחקר העירוני והאזורי	2 נ"ז
סמינר המחלקה לגאוגרפיה	2 נ"ז
שיטות מחקר למוסמך	2 נ"ז
סטטיסטיקה למוסמך	3 נ"ז
קורס מתקדם בתחום הממ"ג	2-3 נ"ז
סה"כ	11-12 נ"ז

חובת בחירה גאוגרפיה – לימודי ליבה עיוניים בתכנון וסביבה (יש לבחור לפחות שלושה קורסים)

סה"כ	6 נ"ז
------	-------

לימודי חובה – תכנון

תיאוריות בתכנון	2 נ"ז
מבוא לדיני תכנון ובניה	2 נ"ז
סמינר מכוני	1 נ"ז
סה"כ	5 נ"ז

חובת בחירה בתכנון עירוני (יש לבחור לפחות קורס אחד)

תכנון - הלכה ומעשה	2 נ"ז
מבוא לכלכלת מקרקעין וענף הנדל"ן	2 נ"ז
סה"כ	2 נ"ז

חובת בחירה - שני אולפנים בתכנון

סה"כ	4-6 נ"ז
------	---------

קורסי בחירה בתכנון עירוני ואזורי (להשלמת 19 נ"ז במסגרת המכון)

סה"כ	6-8 נ"ז
------	---------

קורסי בחירה בגאוגרפיה להשלמת 40 נ"ז במסלול א' או 44 נ"ז במסלול ב' (לא כולל נ"ז עבור כתיבת עבודות סמינריוניות)

סה"כ	3-4 נ"ז במסלול א' 7-8 נ"ז במסלול ב'
------	--

כתיבת עבודות סמינריוניות במסגרת שו"ס או סמינר

עבודה סמינריונית אחת במסלול א'	4 נ"ז
שתי עבודות סמינריוניות במסלול ב'	8 נ"ז

מסלול א' בלבד**עבודת גמר**

הרכב הציון למוסמך במסלול המחקרי (א'):

ממוצע ציוני קורסים	65%
עבודת גמר	35%

הרכב הציון למוסמך במסלול הלא מחקרי (ב'):

ממוצע ציוני קורסים	100%
--------------------	------